

Asia: VN/24159/2023

Luonnos hallituksen esitykseksi eduskunnalle laiksi rikosuhrimaksusta annetun lain 3 ja 4 §:n muuttamisesta

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

10.1.2025

Oikeusministeriö

Asia: Luonnos hallituksen esitykseksi eduskunnalle laiksi rikosuhrimaksusta annetun lain 3 ja 4 §:n muuttamisesta

Autoliitto kiittää mahdollisuudesta saada lausua tässä asiassa.

Vuonna 2016 aloitetulla rikosuhrimaksujen keräämisellä on osittain rahoitettu rikoksen uhreille tarpeellisia tukipalveluja ja siten edistetty rikollisuudesta aiheutuvien haittojen ja kustannusten oikeudenmukaista jakamista. Rikosuhrimaksu on 40 euroa, jos rangaistus tuomitaan yhdestä tai useammasta rikoksesta, joista vähintään yhdestä säädetty ankarin rangaistus on vankeutta enintään kuusi kuukautta. Rikosuhrimaksu on 80 euroa, jos ankarin rangaistus on vankeutta enemmän kuin kuusi kuukautta. Oikeushenkilölle määrättävä rikosuhrimaksu on 800 euroa. Nyt käsittelyssä olevassa hallituksen esitysluonnoksessa ehdotetaan rikosuhrimaksujen korottamista 50 prosentilla.

Rikoksen uhrien tukipalvelut ovat erittäin tärkeitä ja niiden tarjonta sekä saatavuus on varmistettava riittävällä rahoituksella. Ongelmallista nykyisessä rikosuhrimaksussa on se, että suuri osa rikoksista, joista maksu määrätään ja vielä suurempi osa rikoksista, joista maksu saadaan perittyä ovat uhrittomia rikoksia, joilla ei varsinaisesti ole kohdetta eikä tukitoimia tarvitsevia henkilöitä.

Tieliikenne rikokset ovat tyypiltään tällaisia rikoksia, joiden osuus rikosuhritoiminnan kysynnästä on vähäinen, mutta joiden maksuosuus koko järjestelmän rahoittamisesta on korkea. Vuonna 2016 voimaan tullutta lakia valmisteleen hallituksen arvion mukaan puolet maksuista olisi kerätty tieliikenne rikoksista ja perityksi saaduista maksuista osuus olisi vielä merkittävästi suurempi. Tämä on myös ollut oletettavasti toteutuma, vaikka hallituksen esitysluonnoksessa ei uhrittomia rikoksia olekaan eritelty. Esityksen todellista vaikutusten arviointia on vaikea tehdä, koska kaikkea tietoa rikosuhrimaksun kertymän rakenteesta ei ole saatavilla.

Tukipalvelujen käyttäjien tuen tarve on liittynyt esimerkiksi Rikosuhripäivystys RIKU:n tukipalveluissa lähisuuhdeväkivaltaan, seksuaalirikoksiin, omaisuusrikoksiin ja pahoinpitelyihin. Hallituksen esityksessä painotetaan, että rikollisuudesta aiheutuvien haittojen ja kustannusten oikeudenmukainen jakaminen on kriminaalipolitiikan perusajatuksia. Tämä perusajatus ei nykyisellään toteudu.

Rikosuhrimaksu on hyvä esimerkki siitä, miten maksusta tehdään vero tai lisärangaistus. Sinänsä tarpeellinen rikosuhripäivystys ja siihen liittyvät palvelut pitäisi rahoittaa valtion yleisestä budjetista, ellei maksua voida kohdistaa tarkemmin rikoksiin, joissa on uhri tai jotka työllistävät rikosuhritoimintaa. On huolestuttavaa, että hallituksen esityksen luonnoksessa todetaan, että julkisen talouden säästötoimet vaikuttavat myös valtionavustuksiin, ja että tiukka julkisen talouden tilanne lisää painetta vahvistaa rikosentekijän vastuuta uhrien tuen rahoittamisessa. Tärkeää rikosuhrien tukitoimintaa ei pidä vaarantaa valtion budjettirahoituksen alentamisella, vaan rahoituksen on löydyttävä budjetista sekä rikoksista, joissa on uhri.

Kunnioitavasti,

Pasi Nieminen

Autoliitto Ry

Onko teillä lausuttavaa esityksen 3 pykälään koskien maksun määrää?

Voitte lausua tämän väliotsikon aiheesta alla.

-

Onko teillä lausuttavaa esityksen 4 pykälään koskien maksun määräämistä?

Voitte lausua tämän väliotsikon aiheesta alla.

-

Millaisia näkemyksiä teillä on esitysluonnoksen vaikutuksista?

Voitte lausua tämän väliotsikon aiheesta alla.

-

Muut mahdolliset kommenttinne hallituksen esityksen luonnoksesta.

Voitte lausua tämän väliotsikon aiheesta alla.

-

Tolvanen Jukka
Autoliitto ry